

Eich cyf/Your ref: P-04-541
Ein cyf/Our ref:FM -/05174/14

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

William Powell AM
Cadeirydd, Y Pwyllgor Deisebau
Ty Hywel
Bae Caerdydd
CAERDYDD
CF99 1NA
committeebusiness@Wales.gsi.gov.uk

17 Tachwedd 2014

Annwyl William,

Deiseb: P- 04-541 Cefnogaeth i'r Mentrau Iaith

Rwy'n ysgrifennu atoch mewn ymateb i'ch llythyr ynglŷn â'r ddeiseb gyflwynwyd i'r Pwyllgor Deisebau gan Dyfodol to Iaith mewn perthynas â'u cais i gynnal "asesiad annibynnol o'r adnoddau sydd eu hangen gan y Mentrau Iaith i weithredu i'w llawn potensial."

Ym Mawrth 2013 penodwyd Prifysgol Caerdydd gan Lywodraeth Cymru i gynnal "Adolygiad o Waith Mentrau Iaith, Cynlluniau Gweithredu Iaith a Cynllun Hybu'r Gymraeg Aman Tawe" Prif nod yr adolygiad oedd i baratoi adroddiad ar gyfer Llywodraeth Cymru ar nifer o faterion gan gynnwys:-

- y dulliau a ddefnyddir gan y sefydliadau i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg;
- adnabod yr ystod gyfan o weithgareddau a gynhelir gan y sefydliadau—ac asesu i ba raddau maent yn adlewyrchu anghenion lleol, ac i ba raddau mae'r sefydliadau'n casglu data yn effeithiol mewn ymgais i asesu effaith gweithgareddau;
- a yw strwythurau'r sefydliadau'n sicrhau gweithio effeithiol, gweithio mewn partneriaeth a rhannu arfer da;
- faint o botensial sydd i ddatblygu rôl y mentrau ymhellach;
- a yw'r mentrau yn gwneud gwaith y dylai eraill fod yn ei wneud (fel awdurdodau lleol);
- a yw lefel y cyllid a roddir gan Lywodraeth Cymru yn briodol.

Roedd yr adroddiad yn cynnwys nifer o argymhellion i Lywodraeth Cymru ystyried mewn perthynas â'r materion uchod. O ran ariannu y Mentrau Iaith i'r dyfodol, argymhellwyd y canlynol:-

'terfynu'r system ariannu gyfredol, adolygu'r holl gyllid a ddyrennir i'r sefydliadau, gan osod disgwyliadau uchelgeisiol a gofyn am gynlluniau gan y sefydliadau a phartïon a chanddynt ddiddordeb mewn gweithredu'r is-gynllun gweithredu uchod ar ffurf cais grant o'r newydd. Sicrhau adnoddau priodol i wneud hyn'.

Mae'r datganiad polisi Bwrw 'Mlaen yn cydnabod bod y Mentrau Iaith yn rhan annatod o'r cymunedau maent yn eu gwasanaethu. Cyhoeddais ym mis Awst y byddwn yn buddsoddi £1.2 miliwn dros y 2 flynedd nesaf er mwyn hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned. Bydd £750,000 yn cael ei fuddsoddi ar gyfer datblygu y Mentrau Iaith ar draws Cymru, gyda £250,000 yn cael ei ddyrannu yn 2014-15 a £500,000 yn 2015-16.

Fel rhan o'r pecyn cyllido ar gyfer 2014-15, argymhellwyd gan swyddogion Llywodraeth Cymru y byddai'n fuddiol comisiynu adolygiad annibynnol o strwythurau y Mentrau Iaith yn er mwyn cynghori ar y strwythurau staffio, rheolaeth a chyllidol sydd eu hangen ar y Mentrau i weithredu yn effeithiol. Bu i'r opsiwn hwn gael ei wrthod gan y rhwydwaith o Fentrau Iaith a gan bwyllgor gweithredol Mentrau Iaith Cymru.

Mae cyllid grant Llywodraeth Cymru i'r Mentrau Iaith yn amrywio o £25,550 i £107,768 yr un yn flynyddol. Rwy'n cytuno bod angen cynyddu y sylfaen ariannol y Mentrau hynny sy'n derbyn y dyraniad lleiaf o grant gennym. Ar hyn o bryd mae swyddogion yn ymchwilio i'r mater hwn a bydd yn fy nghynghori ar hyn yn y dyfodol agos.

Mae rôl y Mentrau Iaith yn allweddol ar gyfer y sefyllfa newydd a ddaw yn sgil Safonau'r Gymraeg, Bil Cenedlaethau'r Dyfodol ac argymhellion Adroddiad Williams i adrefnu Awdurdodau Lleol. Mae'n bwysig fod rôl a dylanwad y Mentrau yn cryfhau yn sgil y sefyllfa newydd o gynllunio ieithyddol.

Fel y gofynnwyd yn yr ohebiaeth a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Deisebau gan y bwyllgor gweithredol Mentrau Iaith Cymru, bydd swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gyda swyddogion Mentrau Iaith Cymru i drafod a chynllunio y strwythurau a'r capasiti sydd ei angen arnynt ar gyfer y dyfodol. Bydd hyn yn sicrhau eu bod yn gallu addasu yn effeithiol er mwyn sicrhau eu bod yn datblygu partneriaeth gref i weithio'n strategol gyda sefydliadau megis yr Awdurdodau Lleol i hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg. Rwyf hefyd yn fodlon i gwrdd â chynrychiolwyr Dyfodol yr Iaith i drafod y mater ymhellach.

Yn gywir

CARWYN JONES